

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет:

Специалност: (код и наименование)

СЛ	И	Ф	0	5	0	1	2	5
----	---	---	---	---	---	---	---	---

Български език и литература и история

Редовно обучение

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	3	0
---	---	---	---

(код и наименование) *Лексикология на българския език*

Преподавател: проф. д-р Надежда Михайлова-Сталянова

Асистент: проф. д-р Надежда Михайлова-Сталянова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Изпит	100%
2.		
3.		
4.		
5.		

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът запознава студентите с фундаментални знания относно значението на думата, характеристиките и структурата на лексикалната система, както и динамиката в развитието на словното богатство на българския език. Специално внимание се обръща на състава на българската лексика. Курсът проследява системните връзки между лексикалните единици и отношенията, в които попадат те, като отчита взаимните им зависимости. Специално внимание е отделено на речниците, както и на стилистичната и специализираната употреба на домашната и заетата лексика.

Предварителни изисквания:

--

Очаквани резултати:

Студентите ще получат знания за лексикалната система на езика, нейната структура и връзките между изграждащите я единици. Курсът изгражда сетивност относно динамиката в лексикалната система и студентите ще могат да проследяват и осмислят разнообразни процеси – възникване и промяна на значението на думата, навлизане на нови думи в езика, попадане на лексикални единици в периферията и др.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Предмет, задачи и обект на лексикологията.	2
2.	Думата като речникова единица. Дефиниции на думата.	2
3.	Значение на думата. Видове значения.	2
4.	Лексикална система – характеристики.	2
5.	Системни отношения между думите. Многозначност.	2

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

6.	Синонимия, антонимия	2
7.	Омонимия, паронимия.	2
8.	Състав на българската лексика. Общославянска, прабългарска и тракийска лексика.	2
9.	Остаряла лексика.	2
10.	Навлизване на чужди думи в българския език. Пуризм.	2
11.	Думи от чужди езици в българския език	2
12.	Лексика и политическа коректност.	2
13.	Социално ограничена лексика. Жаргон.	2
14.	Фразеология. Структура на фразеологичната единица. Калки.	2
15.	Лексикография. Видове речници и най-важни български речници.	2

№	Тема:	Хорариум (упражнения)
1	Лексикологията като наука. Връзка на лексикологията с другите науки за езика.	2
2	Речникова система на езика. Характеристики, структура, признаци.	2
3	Думата като езикова единица. Думата и другите единици на езика. Признаци на думата.	2
4.	Значение на думата. Видове значение на думата. Семантичен обем на думата. Политически коректна лексика.	2
5.	Системни отношения и връзки в лексиката. Видове системни отношения.	2
6.	Синоними, антоними.	2
7.	Пмоними, пароними.	2
8.	Състав на българския речник откъм произход на думите; домашни и заети думи.	2
9	Чужди думи в българския език.	
10.	Социално и териториално ограничена лексика. Диалектизми, терминологична лексика, жаргон.	2
11.	Остаряла лексика. Историзми и архаизми.	2
12.	Навлизване на чужди думи – пътища, причини, начини. Чужди думи в българския език.	2
13.	Функционално-стилистична и емоционално-експресивна характеристика на българската лексика. Речникови особености на отделните стилове.	2
14.	Фразеология. Фразеологични единици. Структура и семантика на фразеологичната единица.	2
15.	Лексикография. Речникът като лексикографски справочник: концепция, словник, хронологични граници.	2

	Видове лингвистични речници. Речници на българския език.	
--	--	--

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Предмет, задачи и обект на лексикологията.
2	Думата като речникова единица. Дефиниции на думата.
3	Значение на думата. Видове значения.
4	Лексикална система – характеристики.
5	Системни отношения между думите.
6	Многозначност.
7	Синонимия
8	Омонимия, паронимия, антонимия.
9	Състав на българската лексика. Общославянска, прабългарска и тракийска лексика.
10	Навлизване на чужди думи в българския език. Пуризъм.
11	Думи от чужди езици в българския език.
12	Остаряла лексика
13	Лексика и политическа коректност.
14	Фразеология. Структура на фразеологичната единица. Калки.
15	Лексикография. Видове речници и най-важни български речници

Библиография

Основна:

Бояджиев, Т. Българска лексикология. Наука и изкуство, София 1986, и следващи издания от 2002 и 2011 г.

Радева, В. Българска лексикология и лексикография. София, 2017.

Ангелов, А. Общото словно богатство и семикомуникацията на славянските езици. (Второ допълнено издание). София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2017.

Допълнителна:

Парашкевов, Б. От дума на дума... Занимателна лексикология, Изток-Запад, София 2017

Велева, М. Историзмите в българския език, Велико Търново 2017

Сивилова, Я. Археология на фразата. УИ „Св. Кл. Охридски“, София, 2022

Ангелов, А. Българският език на Темида. Глотометрическо изследване на лексическата съчатемост и клишираността в българските закони. София: Херон прес, 2008.

Ангелов, А. Софийският "тарикатски жаргон", наричан още "софийски ученически говор". В: М. Виденов, Кр. Алексова и А. Г. Ангелов (съставители). *Агресията на уличния език. Проблеми на социолингвистиката, том. 9*. София: Международно социолингвистическо дружество, 2008, стр. 157-16

Славова, Т и Лекова, Т. Помагало по историческа лексикология, изд. Наука и изкуство, София 1986.

Дата: 04.2025 г.

Съставил: проф. д-р Надежда Ив. Михайлова-Сталянова

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 10.06.2025 г.